

'Kersentuin' weerspiegelt einde van een tijdperk

Humor werkt niet in eerste deel

Sonja de Jong

In 'De kersentuin' lijdt het deel voor de pauze onder het verlangen om vooral toch maar grappig te zijn.

Een geluidsbox die opgeblazen wordt als Simon indruk wil maken met zijn gitaarspel, niet-bestaande deuren die dichtslaan, schoenen die seconden nadat Simon verdwenen is nog piepen. Pas na de pauze grijpt regisseur Simon McBurney je bij je lurven en word je meege-sleept in zijn versie van Tsjechovs beroemde stuk.

Verdronken

Vele jaren, sinds haar zoontje verdronken is in de beek, is Amanda niet meer op haar landgoed geweest. Pas als duidelijk is dat het landgoed diep in de schulden zit, keert zij terug uit Parijs. Buurman Steven stelt dat de kersentuin in kleine stukjes verkocht moet worden. Toeristen kunnen er dan zomerhuisjes op bouwen. Amanda kan er slechts om lachen. Voor haar is juist die totaal nutteloze kersentuin, die niks opbrengt, het symbool van het landgoed. Pas als daadwerkelijk een veiling van het landgoed plaatsvindt, dringt tot haar door dat er dingen veranderd zijn en dat zij niet langer op basis van haar geboorte recht op privileges heeft.

Regisseur Simon McBurney verplaatst de handeling van het Rusland rond 1900 naar de jaren zeventig in Nederland, een tijd waarin net als zeventig jaar eerder de onderlinge verhoudingen tussen oud en nieuw geld aan fundamentele verandering onderhevig waren. Lopachin, bij McBurney Steven geheten, is het voorbeeld van een door keihard werken rijk geworden arbeider, mevrouw Ljoebow, hier Amanda, de rijk geboren landeigenares die weigert in te zien dat er dingen veranderd zijn. Pas als Steven het landgoed koopt, moet zij haar ondergang erkennen.

Door de jaren heen is 'De kersentuin' op vele manieren geïnterpreteerd. Regisseur McBurney laat er geen twijfel over bestaan wiens kant hij kiest. Steven, formidabel vertolkt door Gijs Scholten van Aschat als een enigszins stoethaspelige plebejer met het hart op de goede plaats, probeert op zijn manier Amanda te redden, maar zij wil er niet van horen. Zijn voorstel om de grond waarop de kersentuin staat op te delen in kleine lapjes grond, kan slechtst op haar hoon rekenen. „Zomerhuisjes, toeristen, sorry, het is allemaal heel ordinair.”

Realiteit

Amanda krijgt een ideale vertolking door Chris Nietvelt. Op een heel vanzelfsprekende wijze geeft zij de weduwe gestalte. Niet onwilling, maar mijlenver verwijderd van de realiteit. Mooi is ook Hugo Koolschijn als bediende Frits, letterlijk trouw tot in de dood. En ook Janni Goslinga als stiefdochter Clara weet te ontroeren door haar genuanceerde spel.

Waar het stuk voor de pauze lijdt onder de geforceerde lolligheid ontstaat in de laatste scenes, als Amanda en haar gevolg het landgoed noodgedwongen verlaten, uiteindelijk een bedwelmende spanning. Ieder van de acteurs eenzaam in zijn eigen volgsplot tegen een gitzwarte achtergrond, terwijl met toenemende kracht het geluid van de sloophamer weerklinkt.

Hier revancheert McBurney zich overtuigend voor de quasi-lollige uitglijders in het eerste deel.

Een tijdperk is voorbij, wat het nieuwe tijdperk brengt, moeten we maar afwachten.

Toneel

'De kersentuin'

Door Internationaal Theater Amsterdam. Regie: Simon McBurney. Bijgewoond: 16/6 stadsschouwburg Amsterdam. Speellijst zie www.ita.nl





Gijs Scholten van Aschat, Chris Nietvelt, Bart Slegers en Steven van Watermeulen in 'De kersentuin'.

FOTO HENRI VERHOEF